

פורים יין וזיכרון

המולקולה של האתנול - הכוהל של היין, היא מולקולה קטנה ומסיסה במים שיכולה לעבור את מחסום הדם-מוח. מחסום זה הינו מבנה קרומי בררני שתפקידו למנוע ממולקולות מסוימות לחדור מזרם הדם אל הנוזל החוץ-תאי שעוטף את תאי המוח, על מנת למנוע ממזהמים ונוגדנים לחדור לתוכו. מולקולת האתנול מצליחה להתגבר על מחסום זה.

אמנם אין חולק כי צריכת אלכוהול מוגזמת מהווה סכנה בריאותית, אך מספר מחקרים מצאו כי מינונים נמוכים של אלכוהול עשויים להועיל לבריאות. אחד המחקרים¹ גילה כי צריכה של כמות נמוכה של אלכוהול, כ 0.5 גרם/ק"ג, מועילה לניקיון של המוח, על ידי העלאת חדירות המערכת ה"גלימפטית" למוח. המערכת ה"גלימפטית" היא מערכת חשובה ביותר, היא מנקזת חומרי פסולת ממערכת העצבים ומעבירה אותם אל צינורות מערכת הלימפה, שמנקה את המוח מכל אותם חומרים העלולים לשקוע בו. אם קצב ההיווצרות של המשקעים מהיר יותר מקצב הפינוי שלהם, נגרמות מחלות ניווניות של מערכת העצבים כגון מחלת אלצהיימר הידועה בשם "מחלת השכחה". מחלות אלה עשויות להביא לפגימה בזיכרון ובקוגניציה ואף לפגיעה ביכולת המוטורית.

על פי המחקר הנ"ל צריכה נמוכה של אלכוהול העלתה את חדירות המערכת הגלימפטית למוח ובכך הגבירה את סילוק החלבונים המסוכנים ממנו. דבר זה הקטין את הפגיעה בו, ואת ניוונו. כלומר, לגימה של כוס יין בכמות המתאימה יכולה אולי למנוע שכחה- ולהגביר את היכולת לזכור.

לאור הקשר בין יין לזיכרון, ורגע לפני לגימת היין בסעודת פורים, מוטלת עלינו המשימה לזכור ולא לשכוח מה תפקידנו כפרט וכאומה בעולם הזה, לזכור משמעות ראשיתנו וייעודנו. לחיים!!

¹לקריאת המאמר לחצו כאן <<

אחד המרכיבים המרכזיים בשמחת חג הפורים הוא היין. "אמר רבא, מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי". (מגילה, דף ז, ב). על משמעות מצווה זו למדים אנו מסיפור המגילה בה היין הוא מוטיב מרכזי.

המגילה פותחת ב"משתה" המלך אחשורוש, המגיע לשיאו: "כְּטוֹב לֵב הַמֶּלֶךְ בַּיּוֹן...". בהמשך, נערך משתה לרגל התמנותה של אסתר למלכה ושני משתאות נוספים עורכת אסתר ב"בית משתה היין" כאשר היא מבקשת לבטל את גזירות המן. לסיום, המגילה מסכמת את הסיפור ההירואי בציווי "וְהַחֲדֹשׁ אֲשֶׁר נִהְפָּךְ לָהֶם...לְעִשׂוֹת אוֹתָם יְמֵי מִשְׁתָּה וְשִׁמְחָה".

מה כל כך מיוחד ביין בכלל ובהקשרו לפורים בפרט?

את היין אנו פוגשים באירועים ומועדים מרכזיים בחיינו. בשבתות, חגים, ברית- מילה, נישואין וכמובן בבית המקדש. כפי שמוזכר בפרשת תצווה הצמודה לפורים: "אֶת-הַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד, תַּעֲשֶׂה בְּבֶקֶר.....סֵלֶת בְּלוּל בְּשֶׁמֶן כֶּתִית, רִבַּע הַהֵין, וְנִסְף, רְבִיעֵת הַהֵין יַיִן לְכַבֵּשׂ, הָאֶחָד" (שמות כ"ט. ל"ט- מ').

אם נתבונן בנקודות החיים שצוינו, נגלה כי היין מגלם תפקיד ברגעים אלה כקשור לזיכרון. בשבת בקידוש: "זְכֵרֹן לַמַּעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית... זְכֹר לַיְצִיאַת מִצְרַיִם", בברית מילה: " זְכֹר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ", בחופה אנו זוכרים את בריאת האדם: ("אשר ברא.. " יוצר האדם") ואת חורבן ירושלים ("אם אשכחך").

גם במגילה, הזיכרון מהווה חלק אינטגרלי- "אָחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה... זְכֹר אֶת וְשֵׁתִי", "וַיֹּאמֶר לְהִבְיֵא אֶת סֵפֶר הַזְכָּרֹנוֹת", "וְהַיְמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנַעֲשִׂים... וְזָכְרָם לֹא יִסּוּף מִזְרָעָם". וכמובן, "זְכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לָךְ עִמָּלֶךְ... לֹא תִשְׁכַּח".

ובכן, מדוע דווקא יין? האם ליין ולחומר הכוהלי שבו יש קשר לזיכרון?

מחקרים מצאו כי אלכוהוליזם כרוני משפיע לרעה על המוח, השפעות הכלולות ליקוי קוגניטיבי, חוסר איזון במוליכים עצביים, ניוון מוחי ועוד.